

POSUDEK OPONENTA MAGISTERSKÉ PRÁCE

Téma diplomové práce: Analýza kázání v zborech CASD v SR zameraná na otázky kvality života

Jméno studenta: Terézia Javorková

Posudek vypracoval: Jiří Beneš

Popis práce:

Diplomová práce „Analýza kázání v zborech CASD v SR zameraná na otázky kvality života“ studentky Terézie Javorkové má 86 stran, včetně strany titulní s dvojjazyčným názvem, prohlášení, dvojjazyčné anotace se soupisem klíčových slov, desetinně tříděného obsahu, seznamu zkratk, seznamu použité (netříděné tříděné) literatury (63 titulů většinou slovenského původu, mnohé elektronické), dvou příloh a anglického Summary. Vlastní stať má osm kapitol (str. 11-69) + úvod a závěr. Poznámkový aparát se v práci nevyskytuje. Studentka na citovanou literaturu odkazuje v samotném textu (v závorce). Všechny formální náležitosti diplomové práce jsou splněny.

V Predhovoru studentka vysvětluje příčiny vzniku a záměr své práce: pokusit se z pozice poučeného posluchače provést kritiku kázání v komunitě CASD. V následujícím Úvodě pak sama svojí práci po jednotlivých kapitolách popisuje. Má zájem sledovat, zda se v kázání objevují důrazy na kvalitní život a deklaruje, že se nechce omezovat pouze na popis jevu, nýbrž přispět ke zkvalitnění kázání. Pracuje s důrazy evangelikální teologie a nikde se nepokusí tento přístup (předporozumění) kriticky reflektovat (při obhajobě by mohla vysvětlit proč). Svou práci dělí na dvě části: a) teoretická (má 4 kapitoly) se obšírně zabývá tématem hodnoty; b) praktická (má 4 kapitoly) přináší analýzu kázání, která byla provedena formou dotazníkového průzkumu mezi kazateli. Ten studentka hodnotí a svá zjištění se pokouší shrnout do podnětů pro kazatele samotné (chce být pro ně zpětnou vazbou). Diplomová práce je součástí širšího badatelského projektu UBM KETM Bánská Bystrica, jak uvádí studentka v závěru svého Úvodu. Oponent k tomu připojuje podnět, že praktický efekt práce by byl naplněn publikováním výsledků (závěrů) diplomové práce pro kazatele CASD a jejich zpřístupněním např. v odborném časopise Koinonia, který vydává Teologický seminář CASD v Sázavě za předpokladu, že by studentka analýzu kázání ještě upravila. Stížnost na nedostatek odborné homiletické literatury na Slovensku lze vyřešit odkazem na dostatek kvalitní homiletické literatury v Čechách, která je použitelná bez jazykové bariéry (ostatně studentka mnohé české práce používá).

Hodnocení práce:

a) Formální výhrady:

- práce nemá jednotnou úpravu odstavců;
- soupis literatur není strukturovaný: studentka nemá autory řazené důsledně podle abecedy (Křížová);
- jméno prof. Filipiho je v celé práci uváděno chybně (s ypsilonem);
- u mnohých odkazů na citovanou literaturu chybí strana (jde o díla uvedená na str. 18.19.22.24.29.32.33.38.65.70.71), takže jejich přesnost nelze ověřit. U odkazů na knihy prof. Filipiho (str. 11) není jasné, o jakou knihu jde;
- citát J.Powela je bez bibliografického údaje zcela;
- některé práce, na které studentka odkazuje, v soupisu literatury buď chybí, nebo je odkaz špatně udělaný (týká se odkazu na práce Krupy, Rakáyové, Šurába);
- obsah kapitoly 6 v podstatě nadbytečně kopíruje kapitoly 5.1. až 5.4. Podobně je to v kap. 4.1., která znovu vymezuje téma kvality, vysvětlované již na str. 22-27. Na str. 20 znovu opakuje informace o adventistickém přístupu k člověku, který zmiňovala již na str. 17 a navíc zde není jasné, v jakém vztahu tato informace k její autoreflexi (o níž v kapitole pojednává)

je. O jisté nadbytečnosti lze hovořit i u kap. 2.4., která by po úpravě měla patřit spíše do kap. 2.1. Proč dublujete informace, můžete vysvětlit při obhajobě;

- obsah kap. 2.3.1. má povahu marginálních poznámek (schází reflexe nadpisu této kapitoly a zdůvodnění smyslu uváděných NZ výroků). Její funkci je možno vysvětlit při obhajobě a rovněž tak funkci kap. 1.5., která se jeví být v diplomové práci nadbytečná. V čtenáři tak může vzniknout podezření, že studentka práci uměle natahuje, nebo není schopna mluvit úsporně a kriticky obsah svého projevu reflektovat. Do kategorie této výtky patří i množství vágních vět zejména v Úvodu a Závěru práce a pak úvodní věty kapitol 1.6., 1.6.1., 2.3., 4., 7.2., 7.3., 7.4. (+a módní slovo postmodernismus);
 - od kap. 5.5. je četba značně ztížena množstvím zkratk, které by při elektronickém psaní nebylo žádným problémem uvést plným významem;
 - v kap. 6.7. schází údaje o roku, kdy byl výzkum proveden;
 - v posledním odstavci na str. 63 mluví o autorovi, jehož jméno patrně zapoměla uvést;
 - někde (např. v posledním odstavci kap. 1.6.) schází odkaz na citovanou literaturu, tedy zdůvodnění argumentu;
 - citát od Krupy (26) a Hybelse (28) je nepřiměřeně obsáhlý (téměř celá strana);
 - za koho studentka mluví, když na str. 25 užívá náhle plurál „jsme přesvědčeni“? A čím je toto sebevědomé tvrzení podloženo? To by mohla zdůvodnit při obhajobě.
 - práce obsahuje nevysvětlené náboženské fráze, např. „Boží charakter“ (13), „pravda viery“ (28), „člověk má biblický původ (32 – pochází snad člověk z Bible?). Podobně celé věty: „Nevyrábějme nasilu Ducha svatého, to nie sú pracovné věci“ (35) – věta mi nedává žádný smysl. Stejně tak věta na str. 35 „Duchovno (čiže Boh) je otázka vnútornej zkušenosti“.
- Vysvětlující informace v závorce činí z věty naprostý nesmysl;
- formulace „úchvatné a prekrásne zázraky v prírode ... srdce plné nežného porozumeni ... nežný súcit (29-30) patří do ženských románků nebo do nějaké citově burčující evangelizační příručky, nikoli do diplomové práce. Podobně studentčiny subjektivní pocity v kap. o autoreflexi.

b) Obsahové výhrady:

1) Studentka v práci kupí množství citátů, aniž by prováděla jejich reflexi. Text je nakupenými větami roztříštěný a nesourodý, budí dojem mnohomluvnosti. Studentka pracuje s volnými asociacemi (např. „zaujala mě myšlenka kterou jsem nedávno někde četla“ – 30) a nahodilými myšlenkami.

2) Studentka tvrdí, aniž by to nějak zdůvodnila, že Desatero je návodem, jak žít (24), jakoby šlo o nějaký etický text. Člověk s teologickým vzděláním ví, že na základě hebrejského znění tohoto textu to není pravda. Je možné to při obhajobě vysvětlit. Podobně nepromyšlená je terminologie týkající se duše (26). Ta není oživujícím principem (tím je dle Gn 2,7 *nišmat chajjim*).

3) Z homiletického hlediska jsou studentčiny závěry sporné (velmi jednostranné, i když sebevědomé). Vychází z toho, že kazatel má kázáním cíleně působit (manipulovat?) na své posluchače (byť jde o působení společensky pozitivní). Zcela ale pomíjí, že v homiletickém procesu působí Duch svatý a to právě skrze slova kazatele tehdy, dosvědčuje-li Slova Hospodinova a Slovo Kristovo v kázání exegetickém (založeném na pečlivém naslouchání a rozboru vykládaného textu). Je-li sám kazatel působení Božího slova vystavován, může tomuto působení vystavovat své posluchače. Kvalitu homiletického působení z této perspektivy nijak nezlepší jakékoli školení umožňující kazateli ovlivňovat posluchačův názor na zdraví. Snad studentka ví, že důraz na zdraví či vyrovnání se se svou sexualitou není prioritou, ale druhotným následkem působení Hospodinova slova a Ducha svatého na každého jedince (kazatel působení Ducha nezastupuje ani nenahrazuje). Prvotní je přece zprostředkování a zpřístupňování mluvení Hospodinova, dosvědčování váhy Hospodinova

mluvení, sdílení se se zkušeností z moci jeho slova. Z analýzy kázání totiž vyplynula jedna alarmující skutečnost: slovenští kazatelé káží tématicky, tj. nenechávají na posluchače působit samotný text Bible v exegetických kázáních, ale jen své vlastní (zneužitelné) výtěžky, jakoby slova kazatele byla slovy Božími. Výsledky analýz¹ nasvědčují tomu, že studentka vyčítá kazatelům špatný, nebo nedostatečný způsob manipulace posluchači. To považují za závažnou skutečnost, kterou by měla studentka při obhajobě objasnit, resp. vyvrátit. Lze proto říci, že studentkou preferovaný důraz na náboženskou aktivitu, elektronizaci kazatelova působení, větší kazatelovu horlivost, intenzivní přísun informací k posluchači, soustředěné zaobírání se vlastním homiletickým působením a procesem, ani další (např. psychologické) dovzdělávání dopad kázání nemusí zlepšit – možná spíše naopak. V tomto směru jsou doporučení studentky příliš obecné, vágní a poněkud moralizující (podobně např. terminologie „kazatel musí počítat s tím ... měl by“ – 28). Tam, kde je v kázáních poctivě a autenticky vykládána Bible, není třeba hledat nové možnosti a způsoby homiletické práce. Sebevědomý, dynamický, manažérský a pragmatický způsob, který k nám proniká zpoza oceánu (vše je ovlivnitelné, homiletické působení je naplánovatelné a dopad odhadnutelný, úspěch je výraz požehnání milujícího Boha) je v naší části Evropy nevěrohodný. Kázání nesmí vyvolávat podezření, že v něm jde o manipulaci posluchačem. Důvěru posluchače nelze zneužívat

Pokud svými argumenty studentka komisi přesvědčí, navrhuji hodnotit její diplomovou práci stupněm 3.

V Praze, dne 10.5.2010

Jiří Beneš

¹ jednostranných, neboť podle mého názoru výzkum nijak nezohledňuje např. subjektivní kazatelovy tendence podbízet se posluchačům, ani loyaltitu vůči nadřizené složce církve a její tendenci kázání regulovat, ani důraz na osobní spiritualitu či poctivou a trvalou exegezi kazatele, coby přípravu na kvalitní kázání.